

Yhtymäkokous

AIKA

Tiistai 28.11.2023 klo 09:00 - 10:01

PAIKKA

Sähköisenä kokouksena ja/tai HSL:n päätoimitiloissa osoitteessa Opastinsilta 6, Helsinki

ASIAT

§	Otsikko	Sivu
§ 6	Kokouksen järjestäytyminen ja ääniluettelon vahvistaminen	4
§ 7	Lausunnon antaminen yhtymäkokoukselle tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta	6
§ 8	Osavuosikatsaus 2/2023	8
§ 9	Vuoden 2023 talousarvion muuttaminen (infrakorvaukset)	11
§ 10	Toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksyminen vuosille 2024-2026	14
§ 11	Eron myöntäminen hallituksen jäsenelle ja uuden hallituksen jäsenen valinta	22
§ 12	Eron myöntäminen hallituksen jäsenelle ja uuden hallituksen jäsenen valinta	24
§ 13	Tarkastuslautakunnan varajäsenen vaalikelpoisuuden menetys ja uuden tarkastuslautakunnan varajäsenen valinta	26
§ 14	Sidonnaisuusrekisterin tilanne	29

Päätöksentekijät	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
	Saksanen Sarita	Yhtymäkokousedustaja,	
	Isotalo Olli	Helsinki, puheenjohtaja	
	Lehto Otto	Yhtymäkokousedustaja,	
	Lindberg Arto	Espoo	
	Linnala Marko	Yhtymäkokousedustaja,	
	Grannas Mikael	Vantaa	
	Myllyniemi Markus	Yhtymäkokousedustaja,	
	Vähätörmä Erkki	Tuusula	
	Harju Marianna	Yhtymäkokousedustaja,	
		Siuntio	
		Yhtymäkokousedustaja,	
		Sipoo	
		Yhtymäkokousedustaja,	
		Kirkkonummi	
		Yhtymäkokousedustaja,	
		Kerava	
		Yhtymäkokousedustaja,	
		Kauniainen	
Muut osallistujat	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
	Sauri Pekka	Hallituksen jäsen	
	Asko-Seljavaara Sirpa	Hallituksen jäsen	
	Brax Saara	Hallituksen jäsen	
	Halava Heli	Hallituksen jäsen	
	Kauppinen Sirpa	Hallituksen jäsen	
	Laiho Mia	Hallituksen jäsen	
	Rajala Maria	Hallituksen jäsen	
	Salmi Lilli	Hallituksen jäsen	
	Månsson Björn	Hallituksen jäsen	
	Nykänen Mika	Toimitusjohtaja	
	Saarinen Jussi	Hallinto-tulosalueen	
	Wallin Johanna	johtaja, pöytäkirjanpitäjä	
		Liikenne-tulosalueen	
		johtaja	
	Hauskamaa Maarit	Taluspäällikkö	
	Lehtinen Anni	Hallintopäällikkö	

ALLEKIRJOITUKSET

Pöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Sarita Saksanen
puheenjohtaja

Jussi Saarinen
pöytäkirjanpitäjä

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

8.12.2023

Otto Lehto
pöytäkirjantarkastaja

PÖYTÄKIRJA YLEISESTI NÄHTÄVILLÄ

Asetettu yleisesti nähtäville yleisessä tietoverkossa (www.hsl.fi) kuntalain 140 §:ssä säädetyllä tavalla 8.12.2023.

Yhtymäkokous

§ 6

28.11.2023

Kokouksen järjestäytyminen ja ääniluettelon vahvistaminen

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 6

Perussopimuksen 11 §:n 2 momentin mukaan yhtymäkokouksessa on jokaisella jäsenkunnalla yksi edustaja, joka käyttää jäsenkunnan äänivaltaa.

Perussopimuksen 13 §:n mukaan yhtymäkokous on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet yhtymäkokouksen äänivaltaisista jäsenkunnista ja äänistä on edustettuina ja tieto yhtymäkokouksesta on lähetetty jäsenkunnille edellä 1 momentissa määrättyssä ajassa, kuitenkin vähintään yhtä viikkoa ennen yhtymäkokousta.

Hallintosäännön 49 §:n mukaan yhtymäkokouksen avaa asukasluvultaan suurimman kunnan edustaja. Ennen päätösvallan toteamista on kunnan edustajan esitettävä valtakirja tai pöytäkirjanote siitä päätöksestä, jolla hänet on määrätty edustamaan kuntaa, ellei kysymyksessä ole asemavaltuutus. Valtakirja tai pöytäkirjanote otetaan yhtymäkokouksen pöytäkirjan liitteeksi.

Pätösvallan toteamisen jälkeen laaditaan ja vahvistetaan yhtymäkokouksessa suoritettavien äänestysten varalta ääniluettelo, johon merkitään asukaslukujen perusteella määräytyvä äänivaltaisuus, äänimäärä sekä yhtymäkokousedustajan nimi.

Hallintosäännön 47 §:n mukaan pöytäkirjan tarkastaa yksi pöytäkirjantarkastaja.

Ehdotus

Yhtymäkokous päättää

- a) todeta kuntien valtuuttamat yhtymäkokousedustajat sekä muut kokouksen osanottajat ja todeta kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi;
- b) laatia ja vahvistaa yhtymäkokouksen ääniluettelon;
- c) valita yhtymäkokouksen puheenjohtajan, joka kutsuu pöytäkirjanpitäjän laatimaan pöytäkirjan tästä kokouksesta; sekä
- d) valita pöytäkirjantarkastajan.

Päätös

Yhtymäkokous päätti

- a) todeta kuntien valtuuttamat yhtymäkokousedustajat sekä muut kokouksen osanottajat ja todeta kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi;
- b) laatia ja vahvistaa yhtymäkokouksen ääniluettelon;

Yhtymäkokous

§ 6

28.11.2023

c) valita yhtymäkokouksen puheenjohtajaksi Sarita Saksasen, joka kutsui pöytäkirjanpitäjäksi Jussi Saarisen laatimaan pöytäkirjan tästä kokouksesta; sekä

d) valita pöytäkirjantarkastajaksi Otto Lehdon.

Liite Ääniluettelo

Hallitus	§ 64	13.06.2023
Yhtymäkokous	§ 7	28.11.2023

Lausunnon antaminen yhtymäkokoukselle tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta

13/00.03.01.00/2022 [Arviointikertomus/arviointisuunnitelma 2021/2022]

Hallitus 13.06.2023 § 64

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194 ja
talouspäälikkö Maarit Hauskamaa, p. 040 721 7546

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. HSL:ssä hallitus antaa lausunnon arviointikertomuksesta yhtymäkokoukselle.

HSL:n hallintosäännön 24 §:n mukaisesti kuntayhtymän ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Hallintosäännön 31 §:n mukaan tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksessa hallitukselle ja yhtymäkokoukselle ehdotuksen toimenpiteistä, joihin lautakunnan valmistelu ja tilintarkastuskertomus antavat aihetta.

HSL:n yhtymäkokous on 23.5.2023 § 2 merkinnyt tiedoksi vuoden 2022 arviointikertomuksen. Vuotta 2022 koskevassa arviointikertomuksessaan tarkastuslautakunta esitti HSL:n toimintaa koskevia suosituksia, kehittämisehdotuksia ja havaintoja. Tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena vuonna 2022 olivat koronan vaikutukset, HSL:n strategian ja tuloskortin toteutuminen vuonna 2022, henkilöstö, talousarvion 2022 toteutuminen ja talouden keskeisten tunnuslukujen tulkinta ja seuranta sekä asiakastytytyväisyyskyselyjen johtopäätökset

Tarkastuslautakunnan suositukset ja kehittämisehdotukset on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon vuoden 2023 toiminnassa ja ne huomioidaan lopullisen toiminta- ja taloussuunnitelman 2024-2026 laadinnassa.

Hallitus esittää syysyhtymäkokoukselle liitteen mukaisen lausunnon vuoden 2023 aikana tehdyistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen kehotusten johdosta on ryhdytty.

Ehdotus Hallitus päättää a) antaa yhtymäkokoukselle liitteen mukaisen lausunnon tarkastuslautakunnan vuotta 2022 koskevan arviointikertomuksen johdosta; sekä b) ehdottaa yhtymäkokoukselle, että se merkitsee liitteenä esitetyn hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Hallitus § 64 13.06.2023

Yhtymäkokous § 7 28.11.2023

Liitteet Hallituksen lausunto tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen johdosta
Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2022

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 7

Ehdotus Yhtymäkokous päättää merkitä liitteenä esitetyn hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös Yhtymäkokous päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Liitteet Hallituksen lausunto tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen johdosta
Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2022

Hallitus	§ 87	10.10.2023
Yhtymäkokous	§ 8	28.11.2023

Osavuositarkastus 2/2023

255/02.02.00.00/2022 [Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2023-2025]

Hallitus 10.10.2023 § 87

Esittelijä	Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijä	Johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194 ja talouspäälikkö Maarit Hauskamaa, p. 040 721 7546

Vuoden 2023 toinen osavuositarkastus perustuu talouslukujen osalta pääosin kahdeksan kuukauden toteutumatieloihin. Osavuositarkastus sisältää vuositasen ennusteen, johon sisältyy epävarmuutta erityisesti energian hintakehityksen ja sitä seuraavan kustannustason kehityksen osalta. Bussiliikenteessä ja kaupunkiraideliikenteessä kustannustaso on sidottu indekseihin. Polttoaineiden hintataso on pysytellyt alkuvuoden ajan suhteellisen vakaalla tasolla, kun taas pörssisähkö on ollut leudoksi osoittautuneen talven jäljiltä usein jopa edullista. Sähkömarkkinoiden herkkyydet esimerkiksi joustojen ja niiden puutteiden suhteen voivat aiheuttaa huomattavia heilahteluja esimerkiksi tarjonnan vaihtelun aiheuttamien pullonkaulojen ja kysyntäpiikkien ajankohtina.

Osavuositarkastuksen tulosennuste perustuu skenaarioon, jonka mukaan nousijamääräksi muodostuu 351,9 milj. nousua ja ne jäävät -11 % alle vuoden 2019 tason. Nousijamääräennuste on vain hieman parempi kuin talousarviossa ennustettiin (TA-ennuste 348,6 milj. nousua). Vuoden 2023 talousarvion lipputulotavoite on kunnianhimoinen ja talousarvio on vain 0,5 % alle vuoden 2019 toteuman. Osavuositarkastusennusteen mukaan aivan tähän ei olla pääsemässä. Lipputulot jäävät ennusteen mukaan 376,1 milj. euroon (TA 381,0 milj. euroa), mikä jäisi 1,8 % alle vuoden 2019 toteuman. Lipputulot ovat kuitenkin ennusteessa viidenneksen (21 %) suuremmat kuin vuoden 2022 tulot. Lippujen hintoja korotettiin vuoden 2023 alussa keskimäärin 8 prosentilla.

Osavuositarkastusennusteessa toimintatuottojen arvioidaan olevan vuositasolla 865,8 milj. euroa, 4,2 milj. euroa (0,5 %) talousarviossa arvioitua vähemmän. Toimintatuottoihin sisältyviä lipputulota arvioidaan kertyvän 376,1 milj. euroa eli 4,9 milj. euroa (1,3 %) talousarviossa ennakoitua vähemmän. Matkustajamäärien ennustetaan jäävän 352 milj. nousuun, joka on hieman parempi kuin talousarviossa ennustettu 349 milj. nousijamäärää. Strateginen tavoite vuodelle oli 362 nousua, josta ennuste jää vajaalla 3 prosentilla. Tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 12,2 milj. euroa, joka vastaa talousarviossa arvioitua perustukien määrää.

Toimintakulujen arvioidaan olevan 842,9 milj. euroa ja alittavan talousarvion 842,9 milj. eurolla (3,7 %). Joukkoliikenteen operointikustannukset alittavat ennusteen mukaan talousarvion 842,9 milj. eurolla (4,3 %). Suurin yksittäinen tekijä on bussiliikenteen operointi, jossa kustannustaso jää ennusteen mukaan talousarviossa arvioitua alemmalle tasolle ja myös sähköbussien osuus liikenteestä on suurempi mitä talousarviossa on arvioitu. Pikaraitiotien liikennöinnin aloituksen siirtymisestä

Hallitus	§ 87	10.10.2023
Yhtymäkokous	§ 8	28.11.2023

lokakuulle aiheutuu noin 5,8 milj. euron talousarvion alitus operointi- ja infrakustannuksissa.

Infrakustannusten arvioidaan olevan 198,6 milj. euroa, kun talousarviossa infrakustannukset budjetoitiin 200,7 milj. euron suuruisiksi. Helsingin ja Espoon HSL:ltä laskuttamat pikaraitiotien käyttökorvaukset eivät toteudu talousarvion mukaisina ja ne tarkennetaan, kun PR15:sta liikenne alkaa. Infran käyttökorvauksia maksetaan liikennöintiä seuraavan kuukauden alusta lukien. Infrasopimuksen mukaan merkittävät muutokset käsitellään talousarvionmuutoksina ja tästä valmistellaan HSL:n hallitukseen ja edelleen Yhtymäkokouksen päätettäväksi talousarvion muutosesitys

Investointimenojen arvioidaan olevan 22,9 milj. euroon ja alittavan talousarvio 0,5 milj. eurolla. Investointien projektikohtaisessa tarkastelussa on yksittäisiä poikkeamia talousarvioon nähden. Suurin kustannuksia kasvattava tekijänä on Lipputilihankkeen lukijoiden asennukseen liittyvän kustannuksen kasvu. Muiden projektien osalta on kuitenkin kyetty sopeutumaan tähän kasvuun niin, että kokonaisennuste pystyy tavoitteen mukaisena. Investointien poistojen ennustetaan ylittävän talousarvio ollen noin 19,4 milj. euroa. Ylitys johtuu nykyisten lukijalaitteiden poistojen nopeutetusta aikataulusta, jonka mukaan laitteiden poistamaton tasearvo poistetaan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Edellä mainituista syistä johtuen tilikauden tuloksen arvioidaan olevan 6,3 milj. euroa ylijäämäinen, kun talousarvio oli laadittu 21,7 milj. euron alijäämäiseksi.

Mikäli lipputulojen kehitys poikkeaa ennusteesta tai kustannustaso nousee uudelleen ennustetta rajummin, voi HSL:n tulos poiketa osavuositarkistuksen ennusteesta huomattavastikin.

Sitovia määrärahoja talousarviossa ovat toimintakulut ja investointimenot sekä sitova tuloarvio kuntaosuudet yhteensä. Toisen osavuositarkistuksen perusteella edellä mainittuihin sitoviin eriin ei ole tulossa ylityksiä. Infrakorvausten tarkistamiseen liittyvä talousarvion muutosesitys tuodaan hallitukseen ja yhtymäkokoukseen myöhemmin syksyllä.

Ehdotus	Hallitus päättää merkitä tiedoksi osavuositarkistuksen 2/2023 ja lähettää sen edelleen yhtymäkokoukselle tiedoksi.
Päätös	Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.
Liite	Osavuositarkistus 2/2023

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 8

Ehdotus Yhtymäkokous päättää merkitä osavuositarkistuksen 2/2023 tiedoksi.

Hallitus	§ 87	10.10.2023
Yhtymäkokous	§ 8	28.11.2023

Päätös Yhtymäkokous päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Liitteet Osavuosisikatsaus 2/2023

Hallitus	§ 95	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 9	28.11.2023

Vuoden 2023 talousarvion muuttaminen (infrakorvaukset)

255/02.02.00.00/2022 [Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2023-2025]

Hallitus 31.10.2023 § 95

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194 ja
talouspäälikkö Maarit Hauskamaa, p. 040 721 7546

Jäsenkunnat laskuttavat HSL:ltä erillisillä sopimuksilla joukkoliikenteen käyttöön osoitetusta joukkoliikenneinfraomaisuudesta käyttökorvausta. Erillisessä infrasopimuksessa määritellään, että kuntayhtymältä laskutettava ja edelleen HSL:n tuloilla katettava infrakorvaus perustuu HSL:n talousarvioon. Infrasopimuksessa määritellään myös, että mikäli vuoden aikana tulee tietoon huomattavia muutoksia joukkoliikenteen infrakorvauksen suuruuteen, käsitellään muutokset HSL:ssä talousarviomuutoksena.

Aikataulu pikaratikan PR15 liikennöinnin aloitukselle on tarkentunut ja aloitusajankohdan tarkentumisen myötä tulee myös tarkastaa talousarvio Espoolle ja Helsingille maksettavan infrakorvausten osalta.

Muutos Espoolle ja Helsingille maksettaviin Infrakorvauksiin

Joukkoliikenneinfraa koskevien sopimusten lähtökohtana on, että HSL maksaa kaupungeille korvausta uudesta infrasta seuraavan täyden kuukauden alusta alkaen siitä kun infra on otettu käyttöön. PR15 aloitti liikennöinnin 21.10.2023. Espoo ja Helsinki voivat siten laskuttaa PR15 osuuden infrakorvauksia HSL:ltä 1.11.2023 alkaen. Talousarviossa oli varauduttu maksamaan infrakorvauksia jo aiemmin.

HSL:n talousarvio 2023 sisältää PR15 osuudesta Espoolle maksettavaa infrakorvausta yhteensä 1 229 043,33 euroa ja Helsingille maksettavaa korvausta 4 552 631,24 euroa. Talousarvio muutetaan niin, että korvaus PR15 osuudesta Espoolle on 614 521,66 euroa ja Helsingille 1 990 000,00 euroa.

Ehdotus Hallitus päättää esittää yhtymäkokoukselle, että yhtymäkokous päättää muuttaa HSL:n infrakorvauksiin varattua talousarviota niin, että Espoolle maksettava infrakorvaus PR15 osalta vuonna 2023 on yhteensä 614 521,66 euroa ja Helsingille 1 990 000,00 euroa. Kaupungit huomioivat tämän muutoksen vuoden 2023 laskutuksessaan.

Päätös Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 9

Hallitus	§ 95	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 9	28.11.2023

Ehdotus Yhtymäkokous päättää muuttaa HSL:n infrakorvauksiin varattua talousarviota niin, että Espoolle maksettava infrakorvaus PR15 osalta vuonna 2023 on yhteensä 614 521,66 euroa ja Helsingille 1 990 000,00 euroa. Kaupungit huomioivat tämän muutoksen vuoden 2023 laskutuksessaan.

Käsittely Espoon edustaja Isotalo esitti hallituksen ehdotuksen hyväksymistä muutettuna siten, että yhtymäkokous päättää muuttaa HSL:n infrakorvauksiin varattua talousarviota niin, että Espoolle maksettava infrakorvaus PR15 osalta vuonna 2023 on yhteensä 614 521,66 euroa ja Helsingille 1 990 000,00 euroa edellyttäen, että HSL:n laskutus kunnille noudattaa samaa periaatetta. Esitys raukesi kannattamattomana.

Helsingin edustaja Saksanen esitti, että yhtymäkokous päättää muuttaa vuoden 2023 talousarviota kuntaosuuksien ja kuntaosuuksissa käytettävien ylijäämien osalta siten, että Helsingin kaupungin kuntaosuus vähennysten jälkeen on 232 159 000 euroa aiemmin talousarvion yhteydessä päätetyn 233 139 000 euron sijaan. Muutos tehdään käyttämällä Helsingin kaupungille kertynyttä ylijäämää, jota ei ole allokoitu HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmakaudelle 2024–2026. Ylijäämän käyttö Helsingin kaupungin kuntaosuudessa vuonna 2023 on näin ollen 11 287 000 euroa aiemmin talousarvion yhteydessä päätetyn 10 307 000 euron sijaan. Samalla muutetaan vastaavasti sitovan tuloerän, kuntaosuudet yhteensä, summa aiemmin päätetystä 467 307 000 eurosta 466 327 000 euroon. Vantaan edustaja Lehto kannatti esitystä. Yhtymäkokous päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Espoon edustaja Isotalo jätti seuraavan pöytäkirjalausuman: ”HSL:n tulisi jatkossa valmistella infrakorvauspäätökset sillä tavalla, että huomioidaan niiden vaikutus kuntien laskutukseen.”

Päätös Yhtymäkokous päätti

a) muuttaa HSL:n infrakorvauksiin varattua talousarviota niin, että Espoolle maksettava infrakorvaus PR15 osalta vuonna 2023 on yhteensä 614 521,66 euroa ja Helsingille 1 990 000,00 euroa. Kaupungit huomioivat tämän muutoksen vuoden 2023 laskutuksessaan; sekä

b) muuttaa vuoden 2023 talousarviota kuntaosuuksien ja kuntaosuuksissa käytettävien ylijäämien osalta siten, että Helsingin kaupungin kuntaosuus vähennysten jälkeen on 232 159 000 euroa aiemmin talousarvion yhteydessä päätetyn 233 139 000 euron sijaan. Muutos tehdään käyttämällä Helsingin kaupungille kertynyttä ylijäämää, jota ei ole allokoitu HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmakaudelle 2024–2026. Ylijäämän käyttö Helsingin kaupungin kuntaosuudessa vuonna 2023 on näin ollen 11 287 000 euroa aiemmin talousarvion yhteydessä päätetyn 10 307 000 euron sijaan.

Samalla muutetaan vastaavasti sitovan tuloerän, kuntaosuudet yhteensä, summa aiemmin päätetystä 467 307 000 eurosta 466 327 000 euroon.

Hallitus	§ 95	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 9	28.11.2023

Hallitus	§ 97	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 10	28.11.2023

Toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksyminen vuosille 2024-2026

108/02.02.00.00/2023 [Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2026]

Hallitus 31.10.2023 § 97

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194 ja
talouspäälikkö Maarit Hauskamaa, p. 040 721 7546

HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittu kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. Kuntayhtymän perussopimuksen 11 §:n mukaan talousarviosta ja -suunnitelmasta tulee päättää viimeistään marraskuun loppuun mennessä pidettävässä yhtymäkokouksessa. Talousarvioehdotuksesta on perussopimuksen 23 §:n mukaan pyydettävä jäsenkuntien lausunnot, jotka on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen.

Talousarvion ja -suunnitelman perusteena ovat:

- HSL:n strategia,
- voimassa oleva TTS 2023-2025,
- vuoden 2022 tilinpäätöstiedot ja saatavissa olevat toteutuma- ja ennustetiedot vuodelta 2023 sekä
- hyväksytty liikennöintisuunnitelma 2023-2024 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat.

Toimintamme keskiössä tulevana vuosina on hyvän palvelutason säilyttäminen ja joukkoliikenteen käytön lisääntyminen, joka puolestaan parantaa taloutta kasvaneina lipputuloina. Tavoittelemme ennen kaikkea matkustuksen lisäämistä tarkoituksenmukaisesti kohdennetuilla ja erinomaisen asiakaskokemuksen tarjoamilla palveluilla, emme liikenteen supistamista.

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa esitetyt keskeiset tavoitteet on johdettu strategian keskeisistä menestystekijöistä, joita ovat:

- Kasvu asiakasymmärryksellä
- Sujuvat matkaketjut
- Tieto ja osaaminen

Taloussuunnitelma

a) Toimintatulot

Toimintatulot vuonna 2024 ovat yhteensä 894,1 milj. euroa. Kasvua vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna on 28,3 milj. euroa (3,3 %). Toimintatuloista vuonna 2024 43,1 % on lipputuloja ja 55,0 % kuntaosuuksia. Toimintatulojen arvioidaan olevat 926,2 milj. euroa vuonna 2025 ja 924,9 milj. euroa vuonna 2026.

Lipputulot

Hallitus	§ 97	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 10	28.11.2023

Toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu tavoitteeseen, jossa matkustajamäärät kasvavat 375 milj. nousuun vuonna 2024. Kokonaisuudessaan vuodelle 2024 tavoitellaan lipputulota yhteensä 385,0 milj. euron edestä. Lipputulotavoite vuonna 2024 on 8,9 milj. euroa (2,4 %) kuluvan vuoden 2023 ennustetta suurempi. Vuonna 2025 lipputulot on arvioitu 412,5 milj. euron mukaisiksi ja vuonna 2026 421,5 milj. euron mukaan.

Kuntaosuudet

Ne menot, joita ei voida kattaa lipputulolla tai muilla tuloilla, jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina. Kuntaosuudet jaetaan jäsenkunnille perussopimuksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti.

Laskutettavat kuntaosuudet ovat talousarviossa 2024 yhteensä 491,7 milj. euroa ja kuntaosuudet muodostavat 55,0 % HSL:n toimintatuloista. Kuntaosuudet vuosina 2024 ja 2025 ovat 496,8 milj. euroa ja 486,3 milj. euroa.

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026 on laadittu siten, että mm. koronatuista kertyneitä ylijäämiä käytetään toiminnan rahoittamiseen 16,0 milj. euron edestä TTS-vuosina eli tätä osuutta kustannuksista ei kateta kuntaosuuksilla, vaan kertyneistä ylijäämistä.

Valtion tuet

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen vuosittaiseksi määräksi on arvioitu 6,3 milj. euroa vuosina 2024-2026. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,5 milj. euroa vuonna 2024.

Tarkastusmaksutuloja arvioidaan vuonna 2024 kertyvän 4,5 milj. euroa, joista kirjataan luottotappiota ja luottotappiovarauksia yhteensä noin 2,0 milj. euroa.

Vuokratuloja arvioidaan saatavan matkakorttijärjestelmän laitteista, kuljettajien taukotiloista ja toimitilojen ulosvuokrauksesta 2,7-2,8 milj. euroa vuosittain 2024-2026. Muut tulot, 3,3 milj. euroa vuonna 2024, syntyvät erilaisista palvelumaksuista (mm. Digitransit, palvelupisteen perimät palvelumaksut) ja edelleen veloittavista korvauksista.

b) Toimintamenot

Toimintamenot vuonna 2024 ovat yhteensä 908,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2023 ennusteesta 65,8 milj. euroa (7,8 %). Vuonna 2025 toimintamenojen arvioidaan olevan 928,8 milj. euroa ja 925,9 milj. euroa vuonna 2026.

Palveluiden ostot

Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 870,9 milj. euroa vuonna 2024, 95,8 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2025 yhteensä 890,3 milj. euroa ja 886,9 milj. euroa vuonna 2026.

Joukkoliikenteen operointikustannukset

Liikennöitsijöille maksetaan joukkoliikenteen operoinnista vuonna 2024 yhteensä 609,5 milj. euroa, joka on 67,1 % toimintamenoista. Liikennöitsijöille maksettavissa

Hallitus	§ 97	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 10	28.11.2023

korvauksissa on huomioitu matkustajamäärien kasvun vaatimia lisäpanostus tarjontaan, vuonna 2024 yhteensä 6,0 milj. euroa ja 10,7 milj. euroa vuosina 2025 ja 2026.

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 356,2 milj. euroa vuonna 2024. Vuonna 2025 kustannuksiksi arvioidaan 362,0 milj. euroa ja 358,7 milj. euroa vuonna 2026. Kustannustaso on kasvanut merkittävästi vuodesta 2021 alkaen. Talousarviovuonna 2024 kustannustason kasvun arvioidaan olevan maltillisempaa ja kustannustason vaikutuksen arvioidaan olevan noin 1,7 %. Kustannustasoon kasvuun vaikuttavat pääasiassa alan palkkaratkaisut ja polttoaineiden sekä enenevissä määrin myös sähkön hintataso. Bussiliikenteen kustannukset sisältävät 1,5 milj. euron varauksen ympäristöbonukseen vuonna 2024. Vuosina 2025 ja 2026 ympäristöbonus nousee 2,7 milj. euroon.

Metrolilikenteen kustannusten arvioidaan olevan 61,9 milj. euroa vuonna 2024. Metrolilikenteessä suoritteiden yksikköhintoihin vaikuttavan kustannustason arvioidaan kasvavan vuonna 2024 verrattuna nykytasoon noin 3,6 %. Kustannustason kasvuun vaikuttaa pääasiassa arvio käyttöenergian hintatasosta. Vuonna 2025 kustannuksiksi arvioidaan 63,5 milj. euroa ja vuonna 2025 64,4 milj. euroa. Suunnitelmakaudella kaluston pääomakorvaukset kasvavat uusien M300-junien kasvaneiden korkomenojen ja valmistuvien peruskorjaushankkeiden myötä.

Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2024 olevan 71,0 milj. euroa. Raitioliikenteessä suoritteiden yksikköhintoihin vaikuttavan kustannustason arvioidaan kasvavan 3,4 %. Kustannuksiksi arvioidaan 77,3 milj. euroa vuonna 2025 ja 76,6 milj. euroa vuonna 2026. Vuoden 2024 aikana varaudutaan vanhojen varikoiden lisäksi korvaamaan jatkossa uuden Ruskeasuon varikon vuokrat.

Pikaraitioliikenteen kustannuksiin vuonna 2024 varataan 19,4 milj. euroa, vuonna 2025 20,8 milj. euroa ja vuonna 2026 21,3 milj. euroa.

Lauttaliikenteen kustannusten arvioidaan vuosina 2024-2026 4,9 milj. euroa vuodessa. Summa sisältää Kruunuvuoren lautan kustannuksia 0,3 milj. euroa vuosittain.

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä 96,1 milj. euroa. Summa sisältää Junakalustoyhtiön vuokrat Sm5-kalustosta ja korvaukset lippuyhteistyöstä. Vuonna 2025 junaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan yhteensä 100,4 milj. euroa sekä 100,0 milj. euroa vuonna 2026.

Muut palvelujen ostomenot

Muuhun kuin liikennöitsijöille maksettaviin liikennöintikorvauksiin ja infrapalvelujen ostoihin käytetään 40,8 milj. euroa vuonna 2024. Muihin palvelujen ostoon käytetään 38,9 milj. euroa vuonna 2025 ja 36,6 milj. euroa vuonna 2026.

IT-käyttöpalveluiden kustannukset (24,7 milj. euroa vuonna 2024) sisältävät lippu- ja in-formaatiojärjestelmien ohjelmistojen ja laitteiden käyttöpalveluiden sopimusmaksut, kapasiteettipalvelut ja muut vuosittaiset käyttökustannukset. Laitehuoltopalveluihin käytetään 3,2 milj. euroa. IT-käyttöpalveluiden kustannusten ennakoitaan laskevan

Hallitus	§ 97	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 10	28.11.2023

TTS-kauden lopulla kun uusi lippujärjestelmä (lipputilihanke) valmistuu ja on täysimääräisesti käytössä.

Ulkopuolelta ostettavia asiantuntijapalveluita käytetään omaa osaamista täydentämään silloin, kun se on strategisesti ja taloudellisesti järkevää. Vuonna 2024 ulkopuolisiin asian-tuntijapalveluihin arvioidaan käytettävän 4,1 milj. euroa.

Markkinointi- ja ilmoituspalveluihin sekä erilaisiin painatuksiin käytetään 3,3 milj. euroa. Varaus sisältää asiakasviestinnän ja uusien palveluiden markkinoinnin suunnittelupalvelut.

Muihin palveluostoihin käytetään yhteensä 5,5 milj. euroa vuonna 2024. Tämä ryhmä sisältää mm. vartiointipalvelut, rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden rakentamis- ja kunnossapidon palvelut, staattisen informaation hoitopalvelut, toimitiloihin liittyvät palvelut sekä henkilöstöön liittyvät palvelut, kuten työterveyshuollon palvelut sekä koulutus- ja matkustuspalvelut.

Joukkoliikenteen infrakorvaukset

HSL:n ja jäsenkuntien välisissä infrasopimuksissa on sovittu joukkoliikenteen infrakorvauksen laskutusperiaatteista. Sopimuksen mukaan kullekin kaupungille maksettavan joukkoliikenteen infrakorvauksen määrä vahvistetaan HSL:n talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Vuonna 2024 infrakuluja maksetaan yhteensä 220,6 milj. euroa. Kuntien HSL:ltä laskuttamat infrakustannukset ovat seuraavat: Helsinki 100,3 milj. euroa, Espoo 105,0 milj. euroa, Vantaa 12,3 milj. euroa ja Kirkkonummi 0,5 milj. euroa. Lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Espoossa ja Helsingissä sijaitsevien sähköbussien latausinfra kokonaiskustannuksiltaan 2,5 milj. euroa vuonna 2024. Infrakustannukset ovat vuoden 2025 suunnitelmassa 222,4 milj. euroa ja vuonna 2026 223,3 milj. euroa.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on varattu 0,9 milj. euroa vuosittain. Tämä menoerä sisältää toimisto- ja IT-tarvikkeet, matka- ja kertakorttipohjien hankinnat, kuittirullat, kalusto- ym. tarvikehankinnat.

Vuokramenot vuonna 2024 ovat 5,1 milj. euroa. Vuokramenot sisältävät HSL:n toimitilojen vuokra- ja vastikekustannusten lisäksi kuljettajien sosiaalituloista maksettavia vuokria 1,6 milj. euroa.

Muut menot vuonna 2024 ovat 4,2 milj. euroa. Muihin menoihin sisältyvät tarkastusmaksujen luottotappiot ja luottotappiovaraukset, joita arvioidaan kirjattavan noin 2,0 milj. euroa vuosina 2024-2026. Muihin menoihin sisältyvät myös HSL:n myyntikanavista aiheutuvat maksamisen kulut kuten luottokortti- ym. provisiot, joiden arvioidaan olevan TTS-kaudella 1,9 milj. euron luokkaa vuosittain.

Henkilöstömenot ovat 27,7 milj. euroa vuonna 2024, joka on 3,0 % toimintamenoista. Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstömenoista on yhteensä 23,9 milj. euroa. Eläkemenoihin ja muihin sivukuluihin on varattu yhteensä 3,8 milj. euroa.

Toimintakatteen vuonna 2023 arvioidaan olevan 14,7 milj. euroa alijäämäinen.

Hallitus	§ 97	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 10	28.11.2023

Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026 sisältää vuonna 2020 nostetun 50,0 milj. euron talousarviolainan kustannukset takaisin-maksuerinä rahoituslaskelmassa ja korkoina tuloslaskelmassa. Tätä lainaa on jäljellä vuoden 2023 lopussa 34,2 milj. euroa, jota lyhennetään 5,3 milj. eurolla vuosittain. TTS-suunnitelma ei sisällä va-rausta uuden talousarviolainan nostoon. Uuden lainan nostotarvetta arvioidaan vuosittain TTS-valmistelun yhteydessä.

Ylimääräisten kassavarojen sijoituksissa noudatetaan HSL:n hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa. Sijoituksia tehdään kassavarojen turvaamiseksi pankkien perimiltä negatiivisilta talletuskoroilta, mikäli ylimääräisiä kassavaroja TTS-kaudella on jäljellä.

Rahoitustuotot sisältävät vuosina 2024-2025 arvion kirjanpidollisesta oikaisusta, kun matkakortin käyttämättömän arvon osuus siirretään uuteen lippujärjestelmään digiarvoksi ja tässä yhteydessä arvoa jää taseeseen, mikä joudutaan tulouttamaan rahoitustuottoihin. Tästä syystä rahoituksen nettotuotto-jen arvioidaan olevan 15,8 milj. euroa vuonna 2024, 5,3 milj. euroa vuonna 2025 ja 5,2 milj. euroa vuonna 2026.

HSL:n yhtymäkokous päättää vuosittain jäsenkunnille maksettavan peruspääoman koron määrästä ja maksamisesta. Yhtymäkokous on päättänyt vuosittain myös kuntakohtaisesta ylijäämästä maksamisesta tai alijäämästä perittävästä korosta. TTS-suunnitelma ei sisällä varausta näiden korkojen maksamiseen.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 1,1 milj. euroa ylijäämäinen, ja se ei riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja.

Suunnitelmapoistot ovat taloussuunnitelmassa yhteensä 17,1 milj. euroa vuonna 2024, 18,7 milj. euroa vuonna 2025 ja 20,1 milj. euroa vuonna 2026.

Tilikauden 2024 alijäämäksi arvioidaan 16,0 milj. euroa, ja se katetaan edellisinä vuosina kertyneestä ylijäämästä.

Investoinnit

HSL:n investointimenot ovat 23,5 milj. euroa vuonna 2024, 15,5 milj. euroa vuonna 2025 ja 12,9 milj. euroa vuonna 2026. Vuoden 2024 investoinneissa painottuu panostus asiakaskanavien kehittämiseen, kuten uusiin lukijalaitteisiin ja lipputiliihankkeen kehittämiseen suunnitellut varaukset.

Ehdotus

Hallitus päättää ehdottaa yhtymäkokoukselle, että yhtymäkokous päättää

a) hyväksyä talousarvion vuodelle 2024 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2026 liitteen mukaisena;

b) hyväksyä sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2024 seuraavasti:
Toimintamenot 909 000 000 euroa Investointimenot 23 479 000 euroa Kuntaosuudet 491 725 000 euroa; sekä

c) että vuonna 2024 HSL ei maksa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä tai peruspääomasta tai laskuta korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä.

Hallitus	§ 97	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 10	28.11.2023

Mikäli yhtymäkokous päättää maksaa ja laskuttaa korkoa, koron määräytymisperuste päätetään erikseen.

Käsittely Varajäsen Kauko Passi poistui kello 10:25 ennen päätöksentekoa.

Päätös Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Liitteet Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2026

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 10

Ehdotus Yhtymäkokous päättää

a) hyväksyä talousarvion vuodelle 2024 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2026 liitteen mukaisena;

b) hyväksyä sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2024 seuraavasti:
Toimintamenot 909 000 000 euroa Investointimenot 23 479 000 euroa Kuntaosuudet 491 725 000 euroa; sekä

c) että vuonna 2024 HSL ei maksa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä tai peruspääomasta tai laskuta korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä. Mikäli yhtymäkokous päättää maksaa ja laskuttaa korkoa, koron määräytymisperuste päätetään erikseen.

Käsittely Helsingin edustaja Saksanen teki hallituksen ehdotuksesta poikkeavan ehdotuksen, että yhtymäkokous

- muuttaa toiminta- ja taloussuunnitelmaa (TTS-suunnitelma) ja sitovaa kuntaosuuksien tuloarviota 2024 siten, että kuntakohtaisten ylijäämien kertymä (arviolta 76 755 000 euroa) huomioidaan kokonaisuudessaan jäsenkuntien kuntaosuuksia pienentävinä määrinä TTS-suunnitelmakauden aikana vuosina 2024–2026 ja huomioidaan seuraavissa vuosien 2025–2026 TTS-suunnitelmissa siten, ettei se vaaranna HSL:n maksukykyä;
- muuttaa TTS-suunnitelmaa siten, että peruspääomalle maksetaan talousarviovuonna PKS-omistajaohjauksen mukaisesti 1,5 % korkoa;
- muuttaa vuoden 2024 talousarviota kuntaosuuksien ja kuntaosuuksissa käytettävien ylijäämien osalta siten, että Helsingin kaupungin kuntaosuus vähennysten jälkeen on 242 445 000 euroa talousarvioehdotuksessa esitetyn 252 034 000 euron sijaan. Muutos tehdään käyttämällä Helsingin kaupungille kertynyttä ylijäämää, jota ei ole allokoitu TTS-suunnitelma 2024–2026. Ylijäämän käyttö Helsingin kaupungin kuntaosuudessa vuonna 2024 on näin ollen 16 370 000 euroa talousarvioehdotuksessa esitetyn 6 781 000 euron sijaan; sekä

Hallitus	§ 97	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 10	28.11.2023

- d) hyväksyy HSL:n hallituksen ehdotuksen talousarvioksi vuodelle 2024, toiminta- ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2025–2026 sekä sitovat määrärahat ja tuloarviot edellä mainituin muutoksin.

Vantaan edustaja Lehto sekä Espoon edustaja Isotalo kannattivat ehdotusta. Yhtymäkokous päätti hyväksyä kannatetun ehdotuksen yksimielisesti.

Espoon edustaja Isotalo esitti, että yhtymäkokous kehottaa kuntayhtymän hallitusta huomioimaan toiminnassaan Espoon toiminta- ja taloussuunnitelmasta antamassaan lausunnossa esittämät seuraavat huomiot:

- HSL:n tulee varmistaa kaikkien strategisten tavoitteidensa toteutuminen kokonaisuutena sen sijaan, että yksittäisiä tavoitteita edistetään kokonaisuuden kustannuksella;
- HSL:n on kehitettävä jäsenkuntien kanssa tehtävää yhteistyötä ja esiteltävä keinovalikoimaa omistajaohjaustavoitteisiin pääsemiseksi;
- HSL:n on valmisteltava toimintansa kehittämiseen ja hinnoittelumalleihin liittyvät toimenpiteet ja muutosehdotukset avoimesti ja yhteistyössä jäsenkuntien kanssa; sekä
- HSL:n tulee jatkossakin olla aktiivinen jäsenkuntiensa edunvalvoja suhteessa valtioon.

Helsingin edustaja Saksanen kannatti ehdotusta. Lisäksi Saksanen ehdotti, että yhtymäkokous kehottaa kuntayhtymän hallitusta ottamaan talous- ja toimintasuunnitelman valmistelussa sekä muussa kuntayhtymän toiminnassa huomioon kuntayhtymälle asetetut omistajaohjauksen tavoitteet, kuten perussopimuksen mukaisen subventiotason ja joukkoliikenteen toimivuuden parantamisen.

Vantaan edustaja Lehto kannatti Espoon ja Helsingin ehdotuksia. Lisäksi Lehto ehdotti, että yhtymäkokous kehottaa HSL:ttä osallistamaan jäsenkunnat Nousut nousuun -toimenpiteiden jatkovalmisteluun ja esittämään seuraavassa TTS:ssa 2025–2027 yksilöidyt toimenpiteet Nousut nousuun -toimien osalta vuosille 2025–2026. Espoon edustaja Isotalo sekä Helsingin edustaja Saksanen kannattivat ehdotusta.

Yhtymäkokous totesi, että yllä mainitut kannatetut ehdotukset kirjataan pöytäkirjaan ja ne toimivat ohjauksena kuntayhtymän hallitukselle. Lisäksi yhtymäkokous totesi, että kuntaosuuslaskelmissa on laskuvirhe, joka tulee korjata.

Hallituksen jäsenet Laiho, Salmi ja Rajala poistuivat kokouksesta asian käsittelyn aikana ennen päätöksentekoa.

Päätös

Yhtymäkokous päätti

- a) muuttaa toiminta- ja taloussuunnitelmaa (TTS-suunnitelma) ja sitovaa kuntaosuuksien tuloarviota 2024 siten, että kuntakohtaisten ylijäämien kertymä (arviolta 76 755 000 euroa) huomioidaan kokonaisuudessaan jäsenkuntien

Hallitus	§ 97	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 10	28.11.2023

kuntaosuuksia pienentävinä määrinä TTS-suunnitelmakauden aikana vuosina 2024–2026 ja huomioidaan seuraavissa vuosien 2025–2026 TTS-suunnitelmissa siten, ettei se vaaranna HSL:n maksukykyä;

b) muuttaa TTS-suunnitelmaa siten, että peruspääomalle maksetaan talousarviovuonna PKS-omistajaohjauslinjauksen mukaisesti 1,5 % korkoa;

c) muuttaa vuoden 2024 talousarviota kuntaosuuksien ja kuntaosuuksissa käytettävien ylijäämien osalta siten, että Helsingin kaupungin kuntaosuus vähennysten jälkeen on 242 445 000 euroa talousarvioehdotuksessa esitetyn 252 034 000 euron sijaan. Muutos tehdään käyttämällä Helsingin kaupungille kertynyttä ylijäämää, jota ei ole allokoitu TTS-suunnitelma 2024–2026. Ylijäämän käyttö Helsingin kaupungin kuntaosuudessa vuonna 2024 on näin ollen 16 370 000 euroa talousarvioehdotuksessa esitetyn 6 781 000 euron sijaan; sekä

d) hyväksyä muilta osin HSL:n hallituksen ehdotuksen talousarvioksi vuodelle 2024, toiminta- ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2025–2026 sekä sitovat määrärahat ja tuloarviot edellä mainituin muutoksin.

Lisäksi yhtymäkokous päätti käsittelyosassa esitetyn mukaisesti ohjeistaa kuntayhtymän hallitusta sekä korjata kuntaosuuslaskelmien virheet.

Liitteet	Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2026
----------	---

Hallitus	§ 89	10.10.2023
Yhtymäkokous	§ 11	28.11.2023

Eron myöntäminen hallituksen jäsenelle ja uuden hallituksen jäsenen valinta

215/00.00.01/2021 [Hallituksen ja tarkastuslautakunnan kokoonpano vuosina 2021-2025]

Hallitus 10.10.2023 § 89

Esittelijä	Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija	Johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194

Hallituksen jäsen Sakari Rokkanen on pyytänyt 18.9.2023 saapuneella kirjeellä eroa HSL:n hallituksen jäsenen tehtävästä.

Eroaminen luottamustehtävästä

Kuntalain 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Vakiintuneen tulkintakäytännön syyn mukaan pätevyyden arviointi kuuluu sille toimielimelle, jonka valittava luottamushenkilö on. Hallituksen valitsee ja siten myös eron jäsenille ja varajäsenille myöntää kuntalain 60 §:n mukaisesti yhtymäkokous.

Hallituksen kokoonpano

HSL:n perussopimuksen 3 ja 15 §:n mukaan HSL:llä on hallitus, jonka tehtävät on määritelty perussopimuksen 16 §:ssä. Hallituksen nimeää yhtymäkokous. Hallituksen toimikausi on neljä vuotta. Hallituksen paikkajako määräytyy jäsenkuntien perussopimuksen mukaisten ääniosuuksien suhteessa. Hallituksessa on 14 jäsentä ja näiden varajäsenet. Lisäksi hallituksessa voi olla asiantuntijajäseniä. Kuntalain 58 §:n 3 momentin mukaan kuntayhtymän toimielinten kokoonpano on sovitettava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Tätä pykälää sovelletaan kuntayhtymän hallituksen kokoonpanoon.

Vaalikelpoisuus ja tasa-arvolain mukaiset vaatimukset

Hallitukseen valittavalla tulee olla kuntalain 71 §:n mukainen vaalikelpoisuus edustamansa kunnan luottamustoimeen. Kuntalain 76 §:n mukaan vaalikelpoinen kuntayhtymän toimielimiin on henkilö, joka kuntalain 71 §:n mukaan on vaalikelpoinen kuntayhtymän jäsenkunnan luottamustoimeen. Hallitukseen ei voi valita kuntalain 76 §:n 1 momentin mukaan HSL-kuntayhtymän palveluksessa olevaa henkilöä, valtion virkamiestä, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä tai kuntalain 76 §:n 2 momentissa tarkoitetun HSL-kuntayhtymään liikesuhteessa olevan yhteisön johtotehtävissä olevaa henkilöä.

Lisäksi hallituksen kokoonpanon on sekä jäsenten että varajäsenten osalta täytettävä tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin säännös eli kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Näin ollen

Hallitus	§ 89	10.10.2023
Yhtymäkokous	§ 11	28.11.2023

suhteen miehet/naiset tulee olla 6/8, 7/7 tai 8/6. Parhaillaan varsinaisten jäsenten osalta tilanne on miehet/naiset suhteessa 6/8 ja käsittelyssä olevan hallituksen jäsenen eron myötä suhde olisi 6/7. Uusi valittava jäsen voi siis olla joko mies tai nainen. Sukupuolikiintiön tulee toteutua sekä varsinaisten että varajäsenten kohdalla. Hallituksen jäseneksi ei voi valita henkilöä, joka on HSL:n toimitusjohtajaan hallintolain (434/2003) 28 §:ssä tarkoitetussa suhteessa (lähisukulainen, eräät perheoikeudelliset ja niihin rinnastettavat suhteet sekä pysyvä palvelus- tai toimeksiantosuhde), koska tällainen suhde muodostaisi pysyvän esteellisyyden.

- Ehdotus** Hallitus päättää esittää yhtymäkokoukselle, että yhtymäkokous päättää
- a) myöntää Sakari Rokkaselle eron hallituksen jäsenen tehtävästä kuntalain 70 §:n perusteella; sekä
 - b) valita Rokkasen tilalle uuden hallituksen jäsenen hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.
- Päätös** Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 11

- Ehdotus** Yhtymäkokous päättää
- a) myöntää Sakari Rokkaselle eron hallituksen jäsenen tehtävästä kuntalain 70 §:n perusteella; sekä
 - b) valita Rokkaselle tilalle uuden hallituksen jäsenen hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.
- Käsittely** Käsittelyn aikana Vantaan yhtymäkokousedustaja Lehto ehdotti hallituksen jäseneksi Anssi Auraa. Yhtymäkokous päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.
- Päätös** Yhtymäkokous päätti
- a) myöntää Sakari Rokkaselle eron hallituksen jäsenen tehtävästä kuntalain 70 §:n perusteella; sekä
 - b) valita Rokkasen tilalle uudeksi hallituksen jäseneksi hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi Anssi Auran.

Hallitus	§ 99	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 12	28.11.2023

Eron myöntäminen hallituksen jäsenelle ja uuden hallituksen jäsenen valinta

215/00.00.01/2021 [Hallituksen ja tarkastuslautakunnan kokoonpano vuosina 2021-2025]

Hallitus 31.10.2023 § 99

Esittelijä	Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija	Johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194

Hallituksen jäsen Johanna Laisaari on pyytänyt 24.10.2023 saapuneella sähköpostilla eroa HSL:n hallituksen jäsenen tehtävästä.

Eroaminen luottamustehtävästä

Kuntalain 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Vakiintuneen tulkintakäytännön syyn mukaan pätevyyden arviointi kuuluu sille toimielimelle, jonka valittava luottamushenkilö on. Hallituksen valitsee ja siten myös eron jäsenille ja varajäsenille myöntää kuntalain 60 §:n mukaisesti yhtymäkokous.

Hallituksen kokoonpano

HSL:n perussopimuksen 3 ja 15 §:n mukaan HSL:llä on hallitus, jonka tehtävät on määritelty perussopimuksen 16 §:ssä. Hallituksen nimeää yhtymäkokous. Hallituksen toimikausi on neljä vuotta. Hallituksen paikkajako määräytyy jäsenkuntien perussopimuksen mukaisten ääniosuuksien suhteessa. Hallituksessa on 14 jäsentä ja näiden varajäsenet. Lisäksi hallituksessa voi olla asiantuntijajäseniä. Kuntalain 58 §:n 3 momentin mukaan kuntayhtymän toimielinten kokoonpano on sovittava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Tätä pykälää sovelletaan kuntayhtymän hallituksen kokoonpanoon.

Vaalikelpoisuus ja tasa-arvolain mukaiset vaatimukset

Hallitukseen valittavalla tulee olla kuntalain 71 §:n mukainen vaalikelpoisuus edustamansa kunnan luottamustoimeen. Kuntalain 76 §:n mukaan vaalikelpoinen kuntayhtymän toimielimiin on henkilö, joka kuntalain 71 §:n mukaan on vaalikelpoinen kuntayhtymän jäsenkunnan luottamustoimeen. Hallitukseen ei voi valita kuntalain 76 §:n 1 momentin mukaan HSL-kuntayhtymän palveluksessa olevaa henkilöä, valtion virkamiestä, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä tai kuntalain 76 §:n 2 momentissa tarkoitetun HSL-kuntayhtymään liikesuhteessa olevan yhteisön johtotehtävissä olevaa henkilöä.

Lisäksi hallituksen kokoonpanon on sekä jäsenten että varajäsenten osalta täytettävä tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin säännös eli kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Näin ollen

Hallitus	§ 99	31.10.2023
Yhtymäkokous	§ 12	28.11.2023

suhteen miehet/naiset tulee olla 6/8, 7/7 tai 8/6. Parhaillaan varsinaisten jäsenten osalta tilanne on miehet/naiset suhteessa 6/8 ja käsittelyssä olevan hallituksen jäsenen eron myötä suhde olisi 6/7. Uusi valittava jäsen voi siis olla joko mies tai nainen. Sukupuolikiintiön tulee toteutua sekä varsinaisten että varajäsenten kohdalla. Hallituksen jäseneksi ei voi valita henkilöä, joka on HSL:n toimitusjohtajaan hallintolain (434/2003) 28 §:ssä tarkoitetussa suhteessa (lähisukulainen, eräät perheoikeudelliset ja niihin rinnastettavat suhteet sekä pysyvä palvelus- tai toimeksiantosuhte), koska tällainen suhde muodostaisi pysyvän esteellisyyden.

- Ehdotus** Hallitus päättää esittää yhtymäkokoukselle, että yhtymäkokous päättää
- a) myöntää Johanna Laisaarelle eron hallituksen jäsenen tehtävästä kuntalain 70 §:n perusteella; sekä
- b) valita Laisaaren tilalle uuden hallituksen jäsenen hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.
- Päätös** Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 12

- Ehdotus** Yhtymäkokous päättää
- a) myöntää Johanna Laisaarelle eron hallituksen jäsenen tehtävästä kuntalain 70 §:n perusteella; sekä
- b) valita Laisaaren tilalle uuden hallituksen jäsenen hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.
- Käsittely** Käsittelyn aikana Helsingin yhtymäkokousedustaja Saksanen ehdotti hallituksen jäseneksi Jaana Ylitaloa. Yhtymäkokous päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.
- Päätös** Yhtymäkokous päätti
- a) myöntää Johanna Laisaarelle eron hallituksen jäsenen tehtävästä kuntalain 70 §:n perusteella; sekä
- b) valita Laisaaren tilalle uudeksi hallituksen jäseneksi hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi Jaana Ylitalon.

Hallitus	§ 74	22.08.2023
Yhtymäkokous	§ 13	28.11.2023

Tarkastuslautakunnan varajäsenen vaalikelpoisuuden menetys ja uuden tarkastuslautakunnan varajäsenen valinta

215/00.00.01/2021 [Hallituksen ja tarkastuslautakunnan kokoonpano vuosina 2021-2025]

Hallitus 22.08.2023 § 74

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194

Tarkastuslautakunnan varajäsen Mira Vaahermäki on pyytänyt 7.6.2023 lähettämällään kirjeellä eroa HSL:n tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä ulkomaille muuton ja sitä kautta kuntayhtymän toimialueen ulkopuolelle muuton vuoksi 1.10.2023 alkaen. Vaahermäen toimikausi päättyy näin ollen jo ennen uuden jäsenen valintaa, sillä hän menettää yleisen vaalikelpoisuutensa 1.10.2023 alkaen.

Eroaminen luottamustehtävästä

Kunnasta muutto johtaa yleisen vaalikelpoisuuden menettämiseen. Tarkastuslautakunnan valitsee kuntalain 60 §:n mukaisesti yhtymäkokous.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

HSL:n perussopimuksen 29 §:n mukaan tarkastuslautakunnassa on yhtymäkokouksen valitsevat puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kolme muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Tarkastuslautakunnan tehtävistä ja kokousmenettelyistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty hallintosäännössä.

Kuntalain 58 §:n 3 momentin mukaan kuntayhtymän toimielinten kokoonpano on sovittava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Tätä pykälää sovelletaan kuntayhtymän toimielinten kokoonpanoon.

Vaalikelpoisuus ja tasa-arvolain mukaiset vaatimukset

Tarkastuslautakuntaan valittavalla tulee olla kuntalain 71 §:n mukainen vaalikelpoisuus edustamansa kunnan luottamustoimeen. Kuntalain 76 §:n mukaan vaalikelpoinen kuntayhtymän toimielimiin on henkilö, joka kuntalain 71 §:n mukaan on vaalikelpoinen kuntayhtymän jäsenkunnan luottamustoimeen. Kuntalain 75 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

- 1) hallituksen jäsen;
- 2) pormestari ja apulaispormestari;
- 3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain (434/2003) esteellisyysperusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;

Hallitus	§ 74	22.08.2023
Yhtymäkokous	§ 13	28.11.2023

- 4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen hallitukseen.
Näistä HSL:n tarkastuslautakuntaan soveltuvia kohtia ovat 1 sekä 3-5.

Lisäksi tarkastuslautakunnan kokoonpanon on sekä jäsenten että varajäsenten osalta täytettävä tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin säännös eli kuntien välisen yhteistoiminnan toimitelmissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Näin ollen suhteen miehet/naiset tulee olla 2/3. Tasa-arvolain mukainen naisten ja miesten suhde arvioidaan erikseen varsinaisten jäsenten ja varajäsenten osalta.

Ehdotus

Hallitus päättää esittää yhtymäkokoukselle, että yhtymäkokous päättää

- a) todeta Mira Vaahermäen menettävän yleisen vaalikelpoisuutensa tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävään kuntalain 71 §:n ja 76 §:n perusteella 1.10.2023 alkaen kuntayhtymän jäsenkunnasta poismuuton vuoksi; sekä
- b) valita Vaahermäen tilalle uuden tarkastuslautakunnan varajäsenen tarkastuslautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 13

Ehdotus

Yhtymäkokous päättää

- a) todeta Mira Vaahermäen menettäneen yleisen vaalikelpoisuutensa tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävään kuntalain 71 §:n ja 76 §:n perusteella 1.10.2023 alkaen kuntayhtymän jäsenkunnasta poismuuton vuoksi; sekä
- b) valita Vaahermäen tilalle uuden tarkastuslautakunnan varajäsenen tarkastuslautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana Vantaan yhtymäkokousedustaja Lehto ehdotti uudeksi tarkastuslautakunnan varajäseneksi Sari Paukku-Sania. Yhtymäkokous päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Päätös

Yhtymäkokous päätti

- a) todeta Mira Vaahermäen menettäneen yleisen vaalikelpoisuutensa tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävään kuntalain 71 §:n ja 76 §:n perusteella

Hallitus	§ 74	22.08.2023
Yhtymäkokous	§ 13	28.11.2023

1.10.2023 alkaen kuntayhtymän jäsenkunnasta poismuuton vuoksi; sekä

b) valita Vaahermäen tilalle uudeksi tarkastuslautakunnan varajäseneksi tarkastuslautakunnan jäljellä olevaksi toimikaudeksi Sari Paukku-Sanin.

Tarkastuslautakunta	§ 64	08.11.2023
Yhtymäkokous	§ 14	28.11.2023

Sidonnaisuusrekisterin tilanne

547/00.03.01.00/2020 [Sidonnaisuusilmoitukset]

Tarkastuslautakunta 08.11.2023 § 64

Tarkastuslautakunta käsittelee kokouksessaan sidonnaisuusrekisterin tilannetta. Kokouksessa käydään läpi sidonnaisuusilmoitukset ja niiden ajantasaisuus.

Ehdotus Hyväksytään sidonnaisuusrekisterin sidonnaisuusilmoitukset ja lähetetään yhtymäkokoukselle tiedoksi.

Päätös Todettiin sidonnaisuusrekisterin tilanne ja päätettiin lähettää sidonnaisuusilmoitukset yhtymäkokoukselle tiedoksi.

Yhtymäkokous 28.11.2023 § 14

Sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu tarkastuslautakunnan päätösten mukaisesti HSL:n [verkkosivuilla](#) (linkki). Kuntalain 84 §:n mukaan kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päätyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta. HSL:ssä rekisterin päivityksestä vastaa laki ja hallinto -ryhmä.

Ehdotus Yhtymäkokous päättää merkitä sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi.

Päätös Yhtymäkokous päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 6, § 7, § 8, § 14

Muutoksenhakukielto

Päätöksiin, jotka koskevat vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 9, § 10, § 11, § 12, § 13

Kunnallisvalitusosoitus

Kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Kunnallisvalituksen saa tehdä myös HSL:n jäsenkunta sekä kuntalain (410/2015) 3 §:n mukaisesti jossakin näistä kunnista jäsenenä oleva henkilö, yhteisö, laitos tai säätiö.

Kuntalain mukaisen kunnallisvalituksen Helsingin hallinto-oikeudelle saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muutoin lainvastainen.

Valitusaika on 30 päivää. Valitusaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon

- saantitodistukseen merkittynä päivänä, jos päätös on lähetetty asianosaiselle tiedoksi saantitodistuksin,
- tiedoksiantotodistukseen merkittynä päivänä, jos päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi henkilökohtaisesti tai,
- kolmen (3) päivän kuluttua viestin lähettämisestä, jos päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä säädetyllä tavalla,
- seitsemän (7) päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, jos päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi kirjeellä ilman saantitodistusta.

Niiden, jotka eivät ole asianosaisia, katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän (7) päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on julkaistu HSL:n internetsivuilla.

Valitus on tehtävä kirjallisesti (myös sähköinen muoto täyttää kirjallisen muodon vaatimuksen). Valituskirjelmässä, joka on osoitettava Helsingin hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava:

1. päätös, johon haetaan muutosta
2. miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä perusteet, joilla muutosta vaaditaan
3. valittajan nimi ja kotikunta
4. jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta
5. postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan lähettää.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on omakätisesti allekirjoitettava valituskirjelmä. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valituskirjelmään on liitettävä:

1. valituksen kohteena oleva päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
2. selvitys valituksen kohteena olevan päätöksen tiedoksisaantitavasta ja -päivästä
3. asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
4. asiamiehen on liitettävä valtakirja lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 32 §:n mukaisesti.

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Helsingin hallinto-oikeudelle:

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo
Käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Sähköposti: helsinki.hao(at)oikeus.fi
Faksinumero: 029 56 42079
Virastoaika: ma–pe 8.00–16.15
Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusasiakirjojen on oltava perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 270 euroa.